

Týždeň od 30. júla do 5. augusta

TAJOMSTVO EVANJELIA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Efezanom 3; Jób 11,5–9; Ezech 43,13–16; Ámos 7,7.8; Zj 11,1.2

ÚVODNÝ TEXT

²⁰Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme, ²¹tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen. (Ef 3,20.21)

Tretiu kapitolu Listu Efezanom Pavol začína témou, ktorej sa už predtým dotkol: „že pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prislúbenia v Ježišovi Kristovi“ (Ef 3,6). A hoci túto skutočnosť v dnešnej cirkvi, zloženej prevažne z pohanov, nepokladáme za nič prekvapujúce, väčšina z apoštolových adresátov v Efeze považovala takého konštatovanie za niečo zásadne nové.

Pavol potom pokračuje uvažovaním o svojom zanietení a svojej túžbe hlásať Ježišovo evanjelium pohanom. Dozvedáme sa aj o jeho vtedajších ťažkostiach pri rozširovaní tejto služby, ktorých súčasťou bol aj pobyt v rímskom väzení.

A všimneme si aj apoštolovu oddanosť tajomstvu, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou podstaty evanjelia a hovorí o tom, že v cirkvi sú pohanovia na rovnakej úrovni ako ich bratia a sestry zo Židov. Sme svedkami Pavlovho nadšenia pre cirkev a jej kozmické poslanie. Počúvame, ako sa modlí a chváli Boha za to, že prostredníctvom cirkvi prejavuje svoju milosť.

Stručne povedané, sme inšpirovaní pripojiť sa k Pavlovi v jeho zanietení pre evanjelium.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu tejto lekcie budeme pokračovať čítaním 3. kapitoly Listu Efezanom, ktorá sa zameriava na základné poslanstvo Pavlovej služby – na „evanjelium“ o Ježišovi Kristovi. Pavol tu naznačí, v čom je správa o tom, čo pre nás Kristus vykonal, jedinečná a aký praktický vplyv má nielen na naše životy, ale aj na celý vesmír.

- Ef 3,1–3: Posol evanjelia – väzeň Pavol (nedeľa)
- Ef 3,1–6: Jedinečnosť evanjelia – tajomstvo, ktoré nám bolo zjavené (pondelok)
- Ef 3,7–13: Výsledok evanjelia – cirkev zjavuje vesmíru Božiu múdrosť (utorok)
- Ef 3,14–19: Výsledok evanjelia – Kristus prebýva v našich srdciach (streda)
- Ef 3,20.21: Radosť z evanjelia – oslava Ježiša Krista (štvrtok)

PAVOL: UVÄZNENÝ APOŠTOL POHANOV

¹Preto som ja, Pavol, väzňom Krista Ježiša za vás pohanov. ²Počuli ste predsa o milosti, ktorú mi Boh podľa svojho plánu udelil pre vás, ³ako som v zjavení spoznal tajomstvo, o ktorom som už krátko napísal. (Ef 3,1–3)

Prečítaj si text Efezanom 3. Pokús sa objaviť jednu alebo dve hlavné myšlienky tejto kapitoly. Ktoré dôležité témy Pavol otvára v tejto kapitole?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Text Efezanom 3 má zaujímavú štruktúru. Pavol začína kapitolu slovami: „Preto som ja, Pavol, väzňom Krista Ježiša za vás pohanov.“ (Ef 3,1) Potom túto tému preruší a urobí pomerne dlhú odbočku zameranú na jeho dielo ako apoštola pohanov (Ef 3,2–13). Po tomto odbočení sa vracia k pôvodnej myšlienke zopakovaním slovíčka „preto“ (Ef 3,14), pričom verše 14 až 21 prinášajú pokračovanie prerušenej správy o jeho modlitbe.

V Ef 3,1 sa Pavol identifikuje ako „väzeň Krista Ježiša“, čím argumentuje, že hoci sa nachádza v rímskom zajatí a je tak pod autoritou Rímskej ríše, v jeho živote existuje aj iný, hlbší zámer – zámer, ktorý s nami má Boh. Pavol to vníma jednoznačne. On nie je väzňom Ríma, ale „väzňom Krista Ježiša“! (Pozri aj Ef 4,1.)

Pavlova zmienka o jeho „súžení“ (Ef 3,13) a neskoršia zmienka o putách (Ef 6,20) naznačujú, že nebol v relatívne pohodlnom domácom väzení (porovnaj so Sk 28,16), ale v ozajstnej väznici. Byť v prvom storočí uväznený v rímskom žalári bolo mimoriadne náročné. Rímska ríša nemala inštitucionalizované väznice s hygienickými zariadeniami a pravidelným poskytovaním stravy. V skutočnosti impérium nepotrebovalo väznice, ako ich poznáme dnes. Ako forma trestu sa totiž väzenie v tom čase nepoužívalo. Ľudia boli uväznení len počas čakania na súd alebo popravu. Od väzňov sa očakávalo, že sa o seba postarajú sami a pri zásobovaní potravinami a inými potrebami boli závislí od príbuzných a priateľov.

Pavlove obavy sa pravdepodobne sústreďujú na emocionálny vplyv jeho uväznenia na veriacich, keďže byť väzňom bolo v kontexte kultúry cti a hanby extrémnou spoločenskou potupou. Mohol sa obávať, že sa niektorí budú pýtať: „Ako môže byť Pavol apoštolom a poslom vznešeného Krista, keď je opovrhovaným väzňom?“ Preto vysvetlí svoje uväznenie z úplne iného uhla pohľadu. Usiluje sa veriacim pomôcť, aby jeho pobyt vo väzení vnímali ako súčasť Božieho plánu. Trpí za nich („moje súženie za vás“) a to, čo sa zdá byť zdrojom hanby a poníženia, sa v skutočnosti ukáže byť pre ich „slávu“ (Ef 3,13).

■ Ako sa môžeš naučiť dôverovať Bohu a Jeho cestám v situácii, ktorá je náročná, bolestivá alebo dokonca ponižujúca?

APLIKÁCIA

DLHO SKRÝVANÉ TAJOMSTVO EVANJELIA

¹Preto som ja, Pavol, vážnom Krista Ježiša za vás pohanov. ²Počuli ste predsa o milosti, ktorú mi Boh podľa svojho plánu udelil pre vás, ³ako som v zjavení spoznal tajomstvo, o ktorom som už krátko napísal. ⁴Keď si to prečítate, môžete spoznať, ako chápem Kristovo tajomstvo. ⁵V iných pokoleniach nebolo ľuďom známe tak, ako sa teraz v Duchu zjavilo jeho svätým apoštolom a prorokom, ⁶že pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prisľúbenia v Ježišovi Kristovi. (Ef 3,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM O akom tajomstve hovorí Pavol? Čo je jeho obsahom a odkiaľ o ňom apoštol vie? (Ef 3,1–6)

Prí štúdiu prvej časti Efezanom 3 (3,1–6) sa sústreďme na tieto body:

(1) Pavol píše túto časť listu špeciálne veriacim z pohanov v domácich zboroch v Efeze (Ef 3,1).

(2) Pavol tvrdí, že je príjemcom niečoho, čo označuje ako „správa Božej milosti“ (Ef 3,2; doslova „správcovstvo“), ktoré mu bolo dané „pre vás“, teda pre veriacich z pohanov. Toto *správcovstvo* (alebo *služba*) milosti je Pavlovým spôsobom, ako opísať poverenie zvestovať evanjelium („Božiu milosť“) pohanom (Ef 3,7.8). Pavol zdôrazňuje, že toto poverenie dostal od Boha.

(3) Pavol tvrdí, že mu bolo odhalené tajomstvo, o ktorom písal v liste už skôr (pozri najmä Ef 1,9.10; Ef 2,11–22). Tu ho charakterizuje ako „Kristovo tajomstvo“ (Ef 3,3.4). Pavol nechce, aby ho ostatní vnímali ako vynálezcu či pôvodcu evanjelia. On je len tým, kto koná Bohom zverenú službu ohlasovať evanjelium.

(4) Pavol nie je sám, kto dostal zjavenie o tomto tajomstve. Duch ho totiž zjavil aj Kristovým „svätým apoštolom a prorokom“. Toto zjavenie svojím obsahom rozširuje zjavenie Božieho plánu dané skorším generáciám (Ef 3,5). Výraz „proroci“ sa tu pravdepodobne vzťahuje na tých, ktorí majú a uplatňujú dar prorockta medzi ranokresťanskými domácimi cirkvami, a nie na prorokov zo Starej zmluvy. Tajomstvo, ktoré bolo kedysi skryté, sa teraz stalo tým, čo by sme mohli nazvať „otvoreným tajomstvom“.

(5) Pavol napokon vyhlasuje, že „pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prisľúbenia v Ježišovi Kristovi“ (Ef 3,6).

Pavol zvestuje evanjelium vášnivo a zanietene. Zdá sa, akoby ho najviac nadchýnalo to, ako evanjelium pôsobí v cirkvi, ktorá sa skladá zo Židov aj z pohanov. Tieto dve skupiny sa stali stavebnými kameňmi nového Božieho spoločenstva, nového človečenstva, cirkvi (pozri Ef 2,14–16). Z nepriateľov sa Božím konaním stali „spoludedičia“, „spoluúdy“ (súčasti Kristovho tela) a „spoluúčastníci“ zaslúbenia evanjelia (pozri Ef 3,6).

APLIKÁCIA ■ Existujú u teba alebo v tvojom zborovom spoločenstve nejaké – možno aj skryté alebo skrývané – postoje, ktoré odporujú učeniu evanjelia, že všetci ľudia majú pred Bohom rovnakú hodnotu? Čo sa dá s takýmito postojmi robiť a ako sa ich dá zbaviť?

CIRKEV AKO ZJAVOVATEĽ BOŽEJ MÚDROSTI

⁷Ja som sa stal jeho služobníkom podľa daru Božej milosti, ktorú som dostal pôsobením jeho moci. ⁸Ja, najmenší zo všetkých svätých, som dostal tú milosť, aby som pohanom zvestoval nepreniknuteľné Kristovo bohatstvo ⁹a všetkým objasnil, aký je plán tajomstva ukrytého od vekov v Bohu, ktorý všetko stvoril. ¹⁰Boh chce, aby sa teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha ¹¹podľa odvekého ustanovenia, ktoré uskutočnil v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi. ¹²V ňom sa odvažujeme pristupovať v dôvere skrze jeho vieru. ¹³Preto prosím, aby ste neochabovali pre moje súženie za vás. To je vaša sláva. (Ef 3,7–13)

Čo hovorí Pavol o Bohu a Božích činoch v Ef 3,7–13?

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pavol opäť vyhlasuje, že je „služobníkom podľa daru Božej milosti“ (Ef 3,7; porovnaj s Ef 3,1.2). Tento dar, podobne ako evanjelium, neprichádza kvôli hodnote prijímateľa, ale vďaka Božej milosti. Pavol podčiarkuje tento bod tým, že sám seba opisuje ako „najmenšieho zo všetkých svätých“ (Ef 3,8).

V spôsobe, akým sa Pavol vnímal a predstavoval, nachádzame zaujímavý vývoj. Môžeme ho pozorovať pri štúdiu Pavlových listov v poradí, v akom ich napísal. Na začiatku si robí nárok na svoje postavenie Bohom povolaného a povereného apoštola (Gal 1,1). Neskôr sa však predstaví ako „najmenší z apoštolov“ a ako ten, kto nie je „hoden volať sa apoštolom“ (1Kor 15,9). V Liste Efezanom sa vníma ako „najmenší zo všetkých svätých“ (Ef 3,8). Napokon sa opisuje ako „prvý“ (teda najväčší) z hriešnikov (1Tim 1,15).

Tento Pavlov spôsob myslenia nám môže pomôcť vysvetliť známy citát Ellen G. Whiteovej: „Čím bližšie budeš k Ježišovi, tým hriešnejší si budeš pripadať, pretože tvoj duchovný postreh sa zjasní a tvoje nedostatky vyniknú v porovnaní s jeho dokonalou povahou.“ (SC 64; CK 44)

Vo verši Ef 3,10 Pavol píše o Božom zámere, „aby teraz cirkev dala poznať kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach rozmanitú Božiu múdrosť“. Kto sú „kniežatstva a mocnosti v nebesiach“, ktorých apoštol spomína? A ako im cirkev oznamuje Božiu „rozmanitú“ múdrosť? Hoci text neuvádza presnú charakteristiku týchto mocností, zdá sa, že najlepšie je vnímať ich ako tie zlé, ktoré sú podrobnejšie opísané v Ef 6,11.12. Ak je to tak, potom zloženie cirkvi, zjednocujúce Židov a pohanov, kedysi rozdelené a rozdielne časti ľudstva, sa stáva jasnou správou týmto démonickým „kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach“ o pláne pre budúcnosť, podľa ktorého „[Boh] zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi“ (Ef 1,10). Boh takto dáva najavo, že Jeho plán je v plnom prúde a ich záhuba je istá. Samotná povaha zjednotenej cirkvi signalizuje ich konečnú porážku.

- Ak by váš zbor bral vážne Pavlov „opis činnosti“ cirkvi v Ef 3,10, ako by to mohlo zmeniť vzťahy, ktoré navzájom máte vo vašom spoločenstve?

APLIKÁCIA

KRISTUS PREBÝVA VO VAŠICH SRDCIACH

¹⁴Preto zohýnam kolena pred Otcom, ¹⁵od ktorého má meno každý rod na nebi i na zemi, ¹⁶aby vás podľa bohatstva svojej slávy posilnil mocou skrze svojho Ducha na vnútornom človeku ¹⁷a aby Kristus skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste tak zakorenení a upevnení v láske ¹⁸mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka, ¹⁹a poznať Kristovu lásku, ktorá prevyšuje poznanie, a tak aby ste sa dali naplniť celou Božou plnosťou. (Ef 3,14–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj predchádzajúcu Pavlovu modlitbu (Ef 1,16–19) s jeho prosbou za veriacich v dnešnom texte (Ef 3,14–19). V čom sú tieto dve modlitby podobné?

V originálnom gréckom znení veršov 14 a 15 môžeme vysledovať dôležitú slovnú hračku. Keď Pavol píše, že sa skláňa pred „Otcou, od ktorého má meno každý rod na nebi i na zemi“, text porovnáva zvukovú súvislosť medzi gréckym výrazom pre otec (*patér*) a výrazom pre rodinu (*patria*). (V slovenčine toto prepojenie zachováva preklad SSV: „Otec“ a „otcovstvo“.) V Liste Efezanom Pavol oslavuje komplexnú povahu Božieho plánu spásy, ktorý zahŕňa „všetko“ (Ef 1,9.10) na všetky „veky“ (Ef 1,21). A v Ef 3,14.15 ukazuje, že „Otcovi“ patrí „každé otcovstvo na nebi i na zemi“. Každá rodina (*patria*) má svoje meno od Otca (*patér*). Je to vynikajúca správa!

Zamyslime sa nad touto myšlienkou: Tvoja rodina, napriek nedokonalostiam a zlyhaniu, patrí Bohu. Tvoja rodina nie je v krutom zovretí osudu, ale v Božích starostlivých rukách. Boh miluje nedokonalé rodiny. Nesú Božie meno. Nesú znamenie Jeho vlastníctva.

V Ef 3,16–19 Pavol prosí Boha, aby dal veriacim (a) hojnú duchovnú skúsenosť vyznačujúcu sa vnútornou silou prostredníctvom prítomnosti Ducha (Ef 3,16), (b) dôverný vzťah s Kristom, ktorý je tiež zobrazený ako prebývajúcí vo vnútri veriacich („prebýva vo vašich srdciach“; Ef 3,17) a (c) stálu a pevnú duchovnú identitu („zakorenení a upevnení v láske“; Ef 3,17).

Keď Pavol prináša chválu Bohu za mnoho rôznych požeňaní, ktoré ponúka veriacim, nezahŕňa tri rozmery, ale štyri – „šírku, dĺžku, výšku a hĺbku“ (Ef 3,18). Apoštol neukazuje podrobne, čoho sa tieto aspekty týkajú, hoci zjavne opisujú niečo veľmi dôležité. Každý čitateľ Písma sa pokúša objaviť význam týchto slov. Čo presne vyjadrujú? Opisujú *Božiu múdrosť* (porovnaj s Jób 11,5–9, ktorý používa štyri rozmery), *Božiu moc* (porovnaj s Ef 3,16.17) alebo vari *duchovný chrám* z Ef 2,19–22 (porovnaj s Ezech 43,13–16, kde sa tiež hovorí o štyroch rozmeroch; Ámos 7,7.8; Zj 11,1.2)? Možno by bolo najlepšie vidieť tieto štyri rozmery ako opis nesmiernej „Kristovej lásky“ (Ef 3,19), keď ich vnímame v kontexte snahy „pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka“ (Ef 3,18) ako paralela k ďalšiemu veršu, „a poznať Kristovu lásku“ (Ef 3,19; porovnaj s Rim 8,35–39). Nech je to akokoľvek, ide o dobré správy.

APLIKÁCIA ■ Ako sa v živote veriaceho prejaví, že Kristus „prebýva v jeho srdci“, že „pozná Kristovu lásku“ a že je „naplnený celou Božou plnosťou“?

SLÁVA V CIRKVI A V KRISTOVI JEŽIŠOVI

²⁰Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme, ²¹tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen. (Ef 3,20,21)

Pavol uzatvára svoju modlitbu chválospevom – krátkym poetickým vyjadrením chvály Bohu. Za čo Boha chváli? (Ef 3,20, 21)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V predchádzajúcich veršoch Pavol *opisoval*, čo je predmetom jeho modlitieb za veriacich (Ef 3,14–19). Teraz sa však modlí priamo a mocne. Pavlov chválospev nastoľuje dve dôležité otázky:

(1) Vyvyšuje v tomto texte Pavol cirkev nevhodne, tým že ju stavia na roveň Kristovi, keď hovorí: „tomu [Bohu] sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi“ (Ef 3,21)? Hoci Pavlovi veľmi leží na srdci osud cirkvi v Efeze, je zrejmé, že Kristus je Spasiteľ cirkvi, pretože je to Kristus, kto prebýva v srdciach veriacich (Ef 3,17). V chválospeve Pavol oslavuje Boha za spásu ponúknutú cirkvi prostredníctvom Ježiša Krista.

(2) Zobrazujú slová „po všetky pokolenia, na veky vekov“ (Ef 3,21) nekonečnú pozemskú budúcnosť cirkvi s *odloženým* návratom Krista? List Efezanom prejavuje silné očakávania týkajúce sa budúcnosti. Napríklad Ef 4,30 očakáva „deň vykúpenia“. Okrem toho, veriaci zažijú Kristovu neobmedzenú, zvrchovanú moc nielen v tomto, ale aj „v budúcom veku“ (Ef 1,21). Pavlov chválospev by sme mali vnímať ako oslavu Kristovej nekonečnej moci vykonávanej v prospech veriacich.

Keď sa sústredíme na túto Pavlovu modlitbu (Ef 3,14–21; porovnaj s Ef 1,15–23), vidíme, že Pavol nachádza silu v kozmickom rozsahu Otcovej starostlivosti (Ef 3,14,15), v dostupnej moci Svätého Ducha (Ef 3,16), v spoločensťve samotného Krista (Ef 3,17) a v nesmiernej Kristovej láske (Ef 3,18,19). Tieto aspekty považuje za také pravdivé a isté, že si veriacich predstavuje ako naplnených „celou Božou plnosťou“ (Ef 3,19) a oslavuje tieto duchovné skutočnosti chválou, a opakovane žasne nad hojnosťou Božej moci, ktorú ponúka svätým (Ef 3,20,21).

Kedykoľvek cítime, ako na nás neúprosne doliehajú problémy, pokušenia alebo pochybnosti, môžeme nachádzať posilnenie a útechu v týchto Pavlových textoch. Uväznený apoštol pozdvihuje náš pohľad k nesmiernemu obzoru Božích zámerov a Božej milosti. Apoštol pripomína, že bez ohľadu na naše súčasné okolnosti sme účastníkmi konečného Božieho plánu (Ef 1,9,10) a Jeho moc v nás pôsobí.

- **Ktoré požehnania od Boha majú pre teba mimoriadnu hodnotu? Pokús sa napísať modlitbu chvály za požehnania, ktoré si od Boha dostal a ktoré sú pre teba dôležité.**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Z tieňa do slávy (Veľký spor vekov)* si prečítajte kapitolu „Cesta k plnému životu“ (GC 461–478; ZTDS 314–325).

„Ako môžeme zosúladiť náš zakrpatený duchovný stav s textom Ef 3,14–19, opisujúcim plnosť poznania, ktoré máme výsadu vlastniť? Ako nás môžu vnímať nebesia, keď sme mali všetky duchovné a pozemské prednosti rásť v milosti, ale my sme ich nevyužili? Apoštol nenapísal tieto slová preto, aby nás ponížil, oklamal alebo aby prebudil naše očakávania, len aby sme sa potom sklamali pri konfrontácii s realitou. Pavol tieto slová napísal, aby nám ukázal, čím môžeme a musíme byť, ak chceme byť dedičmi Božieho kráľovstva. Ako by sme mohli spolupracovať s Bohom, ak budeme mať zakrpatenú skúsenosť? Poznáme prednosti, ktoré sme ako veriaci dostali. Mali by sme sa usilovať o hlboké duchovné porozumenie Božích vecí. Veď o to Hospodinovi ide. Naozaj veríme Biblii? Naozaj veríme, že môžeme dosiahnuť také poznanie Boha, aké je nám predstavené v tomto texte? Veríme každému slovu, ktoré vychádza z Božích úst? Veríme slovám, ktoré povedali proroci a apoštolí? Veríme slovám Ježiša Krista, ktorý je pôvodcom všetkého svetla a požehnania a v ktorom prebýva všetko bohatstvo a všetka plnosť? Naozaj veríme v Boha a v jeho Syna?“ (RH 1. október 1889)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajte Pavlov chválospev v Ef 3,20.21 s ďalšími chválospevmi v Novej zmluve (Rim 11,33–36; Rim 16,25–27; Fil 4,20; 2Pet 3,18; Júda 1,24.25). Aké témy alebo myšlienky sa nachádzajú v týchto textoch? Ako by sme si mohli osvojiť postoj chvály a uctievania, ktoré opisujú?
2. Porovnajte Pavlove štyri použitia gréckeho slova *pléroma* („plnosť“) v Liste Efezanom (Ef 1,10.23; Ef 3,19; Ef 4,13). Prečo je podľa vás táto myšlienka dôležitá?
3. Ktorý zo všetkých Božích činov, ktoré Pavol chváli v Efezanom 3, je pre vás najviac inšpirujúci? Prečo?
4. Pavol uzatvára prvú polovicu Listu Efezanom tak, ako ju začal (Ef 1,3–21), pričom používa jazyk modlitby a chvály. Raduje sa z Božej moci, ktorá je prítomná v živote veriacich prostredníctvom Krista a Ducha (Ef 3,16–21). Ako môžeme túto moc prežívať vo svojich životoch? Uvažujte v tejto súvislosti o vyššie uvedenom citáte Ellen Whiteovej.